

Motion till riksdagen 2011/12:So242

av Gunvor G Ericson m.fl. (MP)

Ensamståendes rätt till insemination

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som möjliggör för ensamstående kvinnor att få tillgång till assisterad befruktning på samma sätt som kvinnor som lever i en parrelation.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppdrag att se över bestämmelserna med syftet att ge ensamstående kvinnor tillgång till behandling med donerade ägg.

Ensamstående kvinnor och insemination

Miljöpartiet har i många år motionerat om frågan om att ge ensamstående kvinnor rätt till insemination. Då inga förändringar skett behöver vi återigen återkomma i en fråga som förhoppningsvis snart kan få en lösning. Vi lever i ett modernt samhälle och våra lagar behöver vara anpassade därefter.

Miljöpartiet anser att ensamstående kvinnor *snarast* bör få tillgång till assisterad befruktning enligt samma villkor som kvinnor som lever i en parrelation. Vi menar att barnlösa ensamstående kvinnor diskrimineras i Sverige idag. Som ensamstående kvinna finns det möjlighet att adoptera lagligt, men inte att inseminera.

De allra flesta ensamstående kvinnor som väljer att skaffa barn på egen hand har tänkt igenom frågan mycket noggrant. Barnen blir därför vanligen planerade och efterlängtnade.

Begreppet familj har också vidgats genom åren från att ha varit en traditionell kärnfamilj med mamma, pappa och barn till att numera innefatta homo-sexuella relationer och ensamstående hushåll. Denna utveckling är viktig, välkommen och kort sagt en prägel av det moderna samhälle vi lever i. I juni 2005 öppnade därför riksdagen för lesbiska par att få tillgång till donatorsinsemination. I utredningen som föregick lagändringen nämndes dock ingen-

Fel! Okänt namn på

ting om ensamståendes rätt till insemination. Inte heller i utredningen Föräldraskap vid assisterad befruktning (SOU 2007:3) är frågan med.

Medelåldern för förstföderskor stiger och alltfler kvinnor upptäcker dels sent att de vill ha barn, dels att man inte måste avstå från ett liv med barn bara för att man inte har någon partner. Vissa kvinnor väljer därför att adoptera medan andra har en stark längtan efter att bära och föda ett barn. Enligt 4 kap. 1 § FB är det möjligt för en ensamstående kvinna som fyllt 25 år att adoptera ett barn.

Barn som tillkommit genom assisterad befruktning av en ensamstående kvinna kommer inte att få sämre uppväxtvillkor än ett barn som antingen adopterats av en ensamstående kvinna eller man eller lever med endast en av sina föräldrar.

Idag är det enbart kvinnor som lever i en parrelation som har möjlighet att få tillgång till insemination. Dock är det vanligt att ensamstående kvinnor söker behandling på klinik i t.ex. Finland eller Danmark, vilket gör att det redan idag föds barn som tillkommit genom assisterad befruktning av ensamstående kvinnor i Sverige.

Motioner i ämnet om ensamståendes tillgång till assisterad befruktning har behandlats ett flertal gånger och utskottet har avvakat regeringens pågående arbete. Men det kommer ju inga förslag. I betänkande 2006/07:SoU8 skrev utskottet: "Det förutsätter att regeringen noga följer frågan och återkommer till riksdagen om regeringen finner det motiverat. Därför bör riksdagen inte ta något initiativ i frågan." Året därpå, som för övrigt innehöll ett stort antal motioner från olika partier som tar upp samma frågor sades följande i utskottets betänkande 2008/09:SoU13 Hälso- och sjukvårdsfrågor:

När det gäller frågan om ensamstående kvinnors rätt till assisterad befruktning har utskottet erfarit att regeringen för närvarande analyserar frågan utifrån ett barnperspektiv. I detta arbete läggs särskilt fokus på barnets rätt att få kännedom om sitt biologiska ursprung. Utskottet utgår ifrån att regeringen återkommer till riksdagen i frågan om så erfordras. Riksdagen bör därför inte ta något initiativ.

Regeringen återkom under året inte på något sätt i frågan och så har det fortsatt trots att det troligen finns majoritet bland riksdagspartierna. Vi anser att detta är anmärkningsvärt. Än mer anmärkningsvärt är hur socialutskottet beskrev frågan i utskottsbehandlingen 2009. Texten är nästan identisk, men med en liten språklig förskjutning som visar på att viljan helt enkelt inte finns där. Utskottet skriver: *"När det gäller frågan om ensamstående kvinnors rätt till assisterad befruktning har utskottet fått veta att regeringen för närvarande aktivt analyserar frågan utifrån ett barnperspektiv. I detta arbete läggs särskild fokus på barnets rätt att få kännedom om sitt biologiska ursprung. Utskottet utgår ifrån att regeringen återkommer till riksdagen i frågan om så är nödvändigt. Riksdagen bör därför inte ta något initiativ"*. Betänkande 2009/10:SoU11 Hälso- och sjukvårdsfrågor".

Även vid behandlingen 2010 hänvisas till barnperspektivet:

När det gäller frågan om ensamstående kvinnors rätt till assisterad befruktning har utskottet fått veta att regeringen har tagit initiativ i syfte att bredda kunskapsunderlaget och aktivt analyserar frågan utifrån ett barn-

Fel! Okänt namn på

perspektiv. I detta arbete läggs särskilt fokus på barns hälsa och utveckling samt barnets rätt att få kännedom om sitt biologiska ursprung. Utskottet har erfarit att det inom Regeringskansliet pågår ett arbete med att inhämta kunskaper och erfarenheter av ensamståendes insemination. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen i frågan.

Miljöpartiet menar att frågan inte längre kan dras i långbänk. Det är nu *mer än* hög tid att regeringen återkommer i den här frågan så att barnlösa ensamstående kvinnor likställs med kvinnor i en parrelation. Det finns skäl att utskottet tar särskilt initiativ i frågan.

Ensamstående kvinnor och äggdonation

Äggdonation är i Sverige tillåtet sedan den 1 januari 2003. I dag har endast den kvinna som lever i en heterosexuell parrelation möjlighet att få tillgång till behandling med donerat ägg då det inte är tillåtet med både ägg- och spermadonation. Detta får till följd att de kvinnor som är infertila och ensamstående inte ges samma möjligheter till behandling som de kvinnor som valt att leva med en man.

Av samma orsaker som lesbiska och bisexuella kvinnor som lever i en relation med en kvinna bör få tillgång till behandling med donerade ägg bör även de kvinnor som är ensamstående få tillgång till sådan behandling oavsett sexuell läggning. Det är inte rimligt att kvinnors möjlighet till behandling med donerade ägg ska vara beroende av civilstånd och sexuell läggning.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning med uppdrag att se över bestämmelserna om befruktning utanför kroppen i syfte att ge ensamstående kvinnor möjlighet att få tillgång till behandling med donerade ägg. Frågan har behandlats tidigare av utskottet men avslagits utan någon konkret motivering.

Stockholm den 28 september 2011

Gunvor G Ericson (MP)

Ulf Holm (MP)

Mats Pertoft (MP)

Maria Ferm (MP)